1937 ий
12
ийунь
№ 37 (321)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ий лэктэш

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ
Маробком
дэн
горком
орган

МТС-ласэ рвэзэ-влакым мондыман огыл

Мəмнан рəспублик мучко тӱжəм йəҥ утла р в ə з ə трактористкə дəн тракторист-влак пасу пашам ыштат. Шошо ага пашаштə ончыл трактористкə дəн тракторист - влак йалысə рвəзə-влаклан кӱкшӧ шурно лəктыш вəрч кучəдалмə — социалист пашаштə примəрым ончыктышт. Тəвə Ронго МТС-ысə ӱдрамаш бригадын бригадиржə Рьабин йолташ вуйлалтымə дəнə кажнə трактырлан 300 га гыч куралмə. Тидə бригадын трактористкажə Малинина Ньура йолташ ышкə смəнжылан 161 гам куралын. Косолапово МТС-ын комсомол бригадын бригадиржə Османов йолташ ышкə пашажым сай организовайəн да паша нормым əрə утыж дəнə тəмəн шога. Морко МТС-ыштə Опиков йолташ нормым 6 га олмəш 10 га мартəн шуктəн шога. Тыгай ончыл трактористкə дəн тракторист-влак мəмнан рəспубликыштə йатыр улыт.

Нуно рвəзə мəханизатор йаллаштə культурно кушшо рвəзə влак улыт. Нунын дəч йал озанлык кугу машина-влакын тəхникшым сайын шинчашлан кугун палымаш, культур кӱлəш Нунылан кугу полышым пуман, əн ондак нунын полышлан комсомол организацə-влак дəн тӱкнат.

Йатыр ВЛКСМ райком да МТС комитəт-влак тракторист-влаклан массə-политик умландарымə пашам ӧрдыжəш кодат. Р о н г о МТС-штə кружок-влак тəлə годсəк политик пашам ыштəн огытыл. Т ы ш т ə ВКП(б) историй тунəммə кружокым МТС дирəкторын политик паша дəн олмəштышə Сэмьонов йолташ вуйлалта, тудо ышкəак кружок пашам кӱрлəш. Комсомол погынымаш ок əртаралт, комитəт сəкрəтарь Куклин комсомол пашам йӧршын мондəн.

Райкомол пашайəҥ-влак бригадылашкə лəктыт гынат, тракторист-влак дəнə огыт мутланə да нунын дəнə пашамат огыт организоватлə. Тыгакак Морко дəн Оршанкə МТС-штат паша лушкыдын шындалтын, тыгə комсомол организацə-влак ВЛКСМ-ын политик-воспитатəльнə тӱҥ пашажым начар ыштат.

МТС-ласə молодьож коклаштə комсомол влийаньə пумашым нымонарат лушкыдəмдаш ок лий. Пасу пашаштə тракторист-влак коклаштə политик-воспитатəльнə пашан значəньыжə пəш кугу. Садлан ВЛКСМ МТС комитəт дəн райком-влаклан тидə пашам сай организоватлəн кӱрылтдə вуйлалтəн шогыман. МТС-ысə комсомолəц-влаклан пашам стахановла организоватлымə дəнə пырльак кажнə кəчын комсомолышто шогыдымо рвəзə-влак коклаштə массə политик пашам ыштəн шогыман, нуным социалист сорəвнованьə вуйлатышə дəн культурно канымашыштын организаторжо лийман.

Йӱдвəл польусыш кайшə экспəдицын начальникшə Отто Йульəвич Шмидт шкə əргыж дəнə пырльа Моско аəродромышто. Фото Б. Фишманын(Сойузфото).

Йӱдвэл польус гыч Рудольф островыш мӧҥгэш чоҥэштымаш

6 ийунь вашəш йӱдым 3 шагатат 37 минут жапыштə Йӱдвəл польус станцыштə улшо чыла 4 самольот й у ж ы ш тарванəн. Ийын коштшо ий ӱмбалан ныл польарникым—И. Папанин, П. Ш и р ш о в, Э. Крəнкəль, Е. Фəдоров йолташмытым кодымо.

6 ийуньыштак 9 шагатыштə Йӱдвəл тəҥыз корно Г л а в н ə управлəньыштə Рудольф остров гыч тыгə увəртарəныт:

Водопьйновын, Молоковын да Мазурукын самольотышт сайын волəн шинчыныт.

Йӱлалтымə наста ситыдымылан кӧра Алəксəйəв виктарымə самольотым Рудольф островыш шудə, Йӱдвəл океанысə ийын коштшо ий ӱмбалан волəн шинчаш кӱштымӧ ыльə. Тидым Алəксəйəв пəш сайын шуктəн.

9 ийуньышто Алəксəйəв виктарымə самольотлан йӱлалтымə настам Рудольф остров гыч льотчик Головин пəш сайын намийəн кəртын. 9 ийуньыштак 2 ш а г а т а т 10 минутышто Алəксəйəвын самольотшат Рудольф островыш чоҥəштəн толын.

Йӱдвэл польусышто окэан кэлгыт— 4290 мэтр

Йӱдвəл польусышто улшо научно пашайəҥ-влак **И. Папанин, П. Ширшов. Э. Крэнкэль, Е. Фэдоров** йолташмыт 7 ийуньышто вӱд кəлгытым висəн ончəныт. Океанын кəлгытшə—4290 мəтр лəктын. Кəлгытым автомат тормозан ручной гидрологий лəбəдка дəнə висымə. Лəбəдкам кок шагатат 40 минут жап волтымо. Нӧлташ чылаланат 6 шагат пашам ышташ вəрəштын.

Тəмпəратур тыгə шəлалтəш: йӱштӧ арктик вӱд лончо йымалнə—тəмпəратур 1,63 градус йӱштӧ, 250 мəтр кəлгыт 600 мəтр мартə шокшырак вӱд лончым вəрəштмə, 400 мəтр кəлгыштə 0,77 градус шокшо, 750 мəтр гыч пундаш ӱмбал лончо мартə тəмпəратур əрə вола: 2930 мəтр кəлгытыштə 0,70 градус йӱштыш шуəш. Пундаш ӱмбал лончышто тəрмомəтр 430 атмосфəр тəмдымым чытəн огыл да лаштыргəн.

Молотов йолташын статьажым лончылат

„Тӱҥалтыш" колхоз пəлəнсə комсомол организацə (Ронго район) комсомол погынымашəш М о л о т о в йолташын „Троцкист да моло врəдитəль, дивəрсант дəн шпион шамыч ваштарəш кучəдалмаштə мəмнан задачына" лӱман статьажым лончылышт.

Энгэрский.

15 ийуньышто ончыл трактористка-влакын рэспублик совэщаньэ почылтэш

ВЛКСМ Маробком дəн рəспублик мландə паша виктарышə пӧлка тəний 15 ийуньышто Марий АССР кӧргыштӧ улшо ончыл трактористка дəн ӱдрамаш тракторнə бригадын бригадиржə-влак совəщаньым əртарат. Совəщаньə шошо ага паша жапыштə паша ыштымə годым сорəвнованьын итогшым да шурно погымо дəн шыжə ага паша годым шуктышаш задачə-влакым лончылаш тӱҥалəш.

Совəщаньыш „СТЗ" да „ХТЗ" т р а к т о р д ə н ə ик смəнлан 450 га дəч шагал огыл куралшə, ик смəнлан ик трактор дəнə 240 гам куралшə, „ЧТЗ" трактор дəнə 650 гам куралшə-влак толшаш улыт.

Ӱдрамаш трактор бригадэ-влакым пӧлӧклышт

24 майыштə Косолапово МТС тракторист дəн трактористка-влакын погынымашышт лийə. Погынымашыштə шошо ага кампаньын итогшым да ончыко ыштышаш паша нəргəн лончылымо. Адак чыла тракторист дəнə трактористка-влак ушəмысə сорəвнованьыш ушнышт.

Тидə погынымаштə МТС сай паша ыштəн шогышо трактористка, тракторист, бригадир-влакым пӧлӧклыш. Трактор бригадын бригадиржə-влак Османов, Чəмоданова, Коноплъова йолташмытым 100 тəҥгəаш шəргə акан пӧлӧк дəнə пӧлӧклыш. Адак ышкə бригадылаштə ыштышə моло тракторист дəн трактористка влакымат пӧлӧклымӧ.

Рудаков.

Донэц обкомын пэрвой сэкрэтарьжэ Прамнэк йолташ

24 майыштə Донəцк область партийнə конфəрəнцə шкə пашажым пытарыш. Шолып йӱклымаш дəнə область комитəтыш 85 члəным да 25 кандидатым сайлымə.

Тылəч вара обком плəнум лийын. Украин К(б)П Обкомын пəрвой сəкрəтарьжылан Прамнəк йолташым сайлымə.

(ТАСС).

Радиом колыштыт

Шукəртə огыл „Кугу-Нур" колхозəш (Морко р-н) радиом шындышт. Кызыт колхозник-влак кажнə кəчын тӱрлӧ увəрым колыштыт.

Кудрӓшов И. Г.

71

Комсомол орган сайлымашым организатлымэ нэргэн

ВЛКСМ-ын ЧЫЛА ОРГАНИЗАЦЫЖЛАН

.1 Комсомол орган сайлымашым эртарымэ годым ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III плэнумын тыгай пунчалжэ дэнэ строго вуйлаталтман: „Комсомол органым сайлымэ годым спискэ дэнэ йӱклымашым чараш. Кажнэ посна кандидатурым посна йӱклыман, комсомолэцвлаклан кандидатым кораҥдаш да нуным критиковатлаш тичмаш правам пуман.

Комсомол орган-влакым сайлымэ годым, тӱҥалтыш организацэ комитэтым сайлымаш гыч тӱҥалын ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэтым сайлымаш мартэ, шолып (пэтырымэ) йӱклымашым ышташ".

2. Шолып (пэтырымэ) йӱклымаш дэнэ сайлалтыт:

а) цэх, смэнэ, участкэ дэн факультэт комсомол организацэ группорг, бӱро члэн дэн комсорг-влак, комитэт члэн-влак, комитэт укэан вэрыштэ тӱҥалтыш комсомол организацэ сэкрэтарь-влак, райком, горком, окружком, обком, крайком, нацрэспублик КСМ Рӱдӧ Комитэт плэнум члэн-влак да рэвкомиссий члэн-вла ;

б) цэх, смэнэ, участкэ дэн факультэт комсомол организацэ сэкрэтарь-влак бӱрӧ засэданьыштэ сайлалтыт. Тӱҥалтыш комсомол организацэ комитэт сэкрэтарь-влак, райком, горком, окружком, обком, крайком, нацрэспублик КСМ Рӱдӧ Комитэт сэкрэтарь да бӱро члэн-влак тидэ комитэт плэнумлаштэ сайлалтыт;

в) тӱҥалтыш комсомол организацыла гыч район дэн оласэ комсомол конфэрэнцылаш дэлэгат-влак да район, оласэ дэн округ комсомол конфэрэнцыла гыч область, край конфэрэнцылаш, рэспублик комсомол сйэздлаш дэлэгат-влак.

3. Сайлымашым эртарымэ дэч ончыч комсомол погынымаш йа конфэрэнцэ, виш йӱклэн, сайлышаш комсомол органыштэ мыньар члэн дэн кандидат лийшашым палэмда.

Тӱҥалтыш организацэ комитэт составыш погынымаш 11 йэҥ дэч утла сайлэн ок кэрт.

4. Комсомол органын у составышкыжэ кандидатурым комсомолэц-влак палэмдат. Кажнэ кандидатур нэргэн вик комсомол погынымаш йа конфэрэнцыштэ посна-посна каҥашат. (Комсомол комитэт члэнышкат, кандидатышкат посна каҥашалтэш).

Спискым ончылгоч палэмдымаш да вунын нэргэн конфэрэнцын (погынымашын) плэнарнэ засэданьыжэ дэч моло вэрэ каҥашымаш чаралтэш.

Комсомол орган составыш палэмдымэ чыла кандидатур нэргэн каҥашымаш нуным ВЛКСМ конфэрэнцэ йа комсомол погынымаш прэзидиумыш пурышо да возымо порьадкэ дэнак эртаралтэш.

5. Кандидатур-влак нэргэн посна каҥашымэ годым комсомол орган составыш палэмдымэ кандидатурым кораҥдаш тичмаш правам пуэн шуктыман. Вэс сэмынжэ, конфэрэнцын кажнэ дэлэгатшэ йа погынымаштэ кажнэ лийшэ йэҥ ончыч палэмдымэ кандидатур гыч кэч мыньарымат кораҥдэн кэртэш да кажнэ палэмдымэ кандидатур нэргэн—тудын вэрчат, тудын ваштарэшат—кэч мыньар дэлэгат кутырэн кэртэш.

Палэмдымэ кандидатур нэргэн каҥашымашым конфэрэнцэ йа погынымаш шкэ пунчалын чара.

6. Комсомолышто сайлымаш годым ВЛКСМ-ын кажнэ члэнжэ,—тудын ийгодшым ончыдэ,—сайлэн кэртмэ да сайлалт кэртмэ праван лийын шога. Совэщатэльнэ йӱк праван улыжат ВЛКСМ члэныш кандидат-влак гына улыт.

7. Кораҥдаш ойлымо кандидатур-влак нэргэн каҥашымэк, тидэ кандидатурым комсомол органыш шолып (пэтырымэ) йӱклымаш дэнэ сайлышашлан конфэрэнцыштэ йа погынымаштэ йамдылымэ спискыш пурташ йа пуртыдэ кодышаш нэргэн кажныжым посна виш йӱклэн рэшатлыман. Тидэ годым кандидатур вэрчат, ваштарэшат чыла йӱкым шотлыман. Кораҥдаш ойлыдымо кандидатур спискыш йӱклыдэ пурталтэш.

Комсомол погынымаштэ йа конфэрэнцыштэ виш йӱклымаш годым йӱкым шотлаш лӱмын шотлышо-влак сайлалтыт.

Шолып (пэтырымэ) сайлымашлан спискыштэ нимогай палэмдымаш, амыртылмаш лийман огыл, нумэрацат лийман огыл.

8. Комсомол органыш да конфэрэнцэ дэлэгат-влакым сайлымэ дэч ончыч шолып (пэтырымэ) йӱклымашын рэзультатшым шотлаш комсомол погынымаш йа конфэрэнцэ виш йӱклэн шотлышо комиссым сайла. Шотлышо комиссыштэ мыньар йэҥ лийшашым погынымаш йа конфэрэнцэ пэҥгыдэмда.

Йӱклымӧ дэч ончыч шотлышо комиссын прэдсэдатэльжэ погынымашыш толшо-влаклан, конфэрэнцэ дэлэгат-влаклан шолып (пэтырымэ) сайлымашым эртарымэ нэргэн ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэтын тидэ инструкцыжым палыктыман.

Шолып (пэтырымэ) йӱклымаш дэч ончыч шотлышо комиссэ сайлымэ йашлыкым йамдылаш, нуным ончэн лэкташ да пэчэтлаш йа кӧгӧн дэнэ тӱкылаш обӓзан.

9. Комсомол органым сайлымэ годым шолып (пэтырымэ) йӱклымаш закрытый комсомол погынымаштэ йа ВЛКСМ конфэрэнцын закрытый засэданьыштыжэ эртаралтман.

Тидэ погынымашкэ йа конфэрэнцэ засэданьыш ВЛКСМ члэныш кандидат-влак да совэщательнэ йӱкан дэлэгат-влак огыт пурталт.

10. Рэшайушо йӱк праван кажнэ дэлэгатлан йа погынымашыш толшылан комсомол погынымаштэ йа конфэрэнцыштэ комсомол органыш палэмдымэ кандидатур спискым—ик экзэмпльарым пуалтэш (спискым пэчэтлыман йа кид дэнэ раш, йандарын возыман). Погынымашыш толшо йа конфэрэнцэ дэлэгат йӱклэн манын, дэлэгат мандатыштэ, альэ комсомол погынымашкэ йа конфэрэнцыш толшо ВЛКСМ члэн спискыштэ отмэткым ышташ кӱлэш.

Кидыш пуэдымэ кандидатур спискэ шот йӱклымаштэ лийшэ йэҥ шот дэнэ тӧр лийжэ манын шотлышо комисс эскэраш обӓзан.

11. Погынымаштэ кажнэ лийшын йа конфэрэнцын кажнэ дэлэгатшын кандидатур спискыштэ шолып (пэтырымэ) йӱклымаш годым кандидатурым удралаш да комсомол орган составыш, погынымаштэ йа конфэрэнцыштэ каҥашэн налмэ кокла гыч кэч мыньар у кандидатурым йэшараш, тугак чыла комсомол члэн гыч кандидатурым йэшараш праважэ уло.

Шолып (пэтырымэ) йӱклымашлан спискыштэ отмэткэ да нумэрацэ лийман огыл, йӱклышын фамилийжымат подписатлыман огыл.

12. Йӱклымаш дэч вара шотлышо комисс пэрэрывым увэртара да пэрэрывын жапшым палэмда, сайлымэ йашлыкым почэш да погынымаш йа конфэрэнцэ эртарымэ пӧлэм гыч лэкдэак йӱклымашын рэзультатшым шотла. Комсомол орган члэным посна, комсомол орган члэныш кандидатым посна, тугак конфэрэнцыш сайлымэ дэлэгат-шамычымат посна шотлыман.

Шотлышо комисс кажнэ посна кандидатур вэрчат, ваштарэшат чыла йӱкым посна шотлаш обӓзан. Иукым шотлэн лэкмэк шотлышо комисс протоколым воза. Тушко кажнэ посна кандидатур йӱклымашын рэзультатшэ посна возалтэш. Тидэ протоколыш комиссын чыла члэнжэ кидым пышта.

Йӱкым шотлымо пӧлэмыштэ шотлышо комисс члэн-влак дэч моло иктат лийын ок кэрт.

13. Шотлышо комисс обшо погынымаштэ йа ВЛКСМ конфэрэнцын плэнарнэ засэданьыштыжэ кажнэ посна кандидатурым йӱклымын рэзультатшым посна увэртара. Комсомол орган составыш сайлалтшылан шукырак йӱкым налшэ кандидатур шотлалтэш. Сайлалтшылан погынымашкэ толшо ВЛКСМ члэн-влакын йа конфэрэнцыштэ рэшайышэ йӱк праван улшо дэлэгат-влакын чыла йӱкышт гыч пэлыжэ дэч шукырак йӱкым налман.

14. Шолып (пэтырымэ) йӱклымашын чыла матэриалжым (кандидат спискым, возэн пумо йодмашым, йӱк шотлымым, шотлышо комиссын протоколжым) комсомол органыштэ сэкрэт документ дэнэ ик тӧр аклэн аралыман.

Пӱтынь Ушэмысэ Лэнин Коммунист Рвэзэ Ушэмын Рӱдӧ Комитэтшэ.

Область, ола да районласэ ВЛКСМ конфэрэнцэ эртарымэ нэргэн

ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III шо плэнум пунчал почэш ВЛКСМ Марий обкомын V шэ плэнумжэ пунчалын:

I. Пэлэ кыдалаш дэн кыдалаш школласэ комсомол организацэлаштэ отчот дэн сайлымашым 12 ийунь гыч 22 ийунь мартэн эртараш. Группылаштэ, цэхлаштэ, участкылаштэ, факультэтлаштэ, адак комитэт члэн дэн тӱҥалтыш организацылаштэ сэкрэтарь-влакым (кушто комитэт укэ гын) отчот, пужэн сайлымашым да ола, район конфэрэнцыш дэлэгат сайлымашым 22 ийунь гыч 20 ийуль мартэн эртараш.

II. 25 ийуль гыч 25 август мартэн ола да район конфэрэнцэ-влакым эртарыман.

Пэктубай районысо ВЛКСМ организацыштэ 300 комсомолэц дэч шагал шотлалтэш, садлан тушто район комсомол погынымашым эртараш.

Ола да районласэ комсомол конфэрэнцэш тыгай паша-влакын лончылыман:

1) Горком дэн райком-влакым отчотышт.

2).Рэвиз комиссын отчотшо.

3). Плэнум члэн-влакым, рэвиз комиссым да ВЛКСМ область конфэрэнцыш дэлэгат-влак сайлымаш.

III ВЛКСМ XIV-шэ область конфэрэнцым Йошкар-Олаш 1937 ий 10 сэнтьабрьыштэ почаш. Тушто тыгай паша-влакым лончылыман:

1). ВЛКСМ Марий Обкомын отчотшо.

2). Рэвиз комиссын отчотшо.

3). Обком плэнум члэн-влак дэн рэвиз комиссым сайлымаш.

Область конфэрэнцыш толшаш дэлэгат-влакым тыгай нормо дэнэ сайлат: 70 комсомол дэч ик йӱклэн кэртшэ дэлэгатым да 20 кандидат дэч ик йӱклэн кэртдымэ дэлэгатым сайлыман.

И. П. Пэтровым Марий АССР Исполком прэдсэдатэль гыч кораҥдымэ

И. П. Пэтров шуко ий годсэк контррэвольуционбуржуазнэ националист-влаклан полшэн шогэн. Буржуазнэ-националист-влакын контррэвольуционно врэдитлымэ пашаштым шинчэн гынат, нуным чараш лукмо олмэш аралэн да полшэн вэлэ (Мухин, Чавайн, Йамбос, Голубкин да молат), двурушничатлэн, адак моло антипартийнэ пашамат ыштэн. Тидлан тудым ВКП(б) Обком бӱро дэн Плэнум ВКП(б) члэн гыч луктыныт.

И. П. Пэтров Марий АССР Исполком прэдсэдатэль лиймыжэ годым Горький край партийнэ дэн совэт орган-влакын пунчалыштым шинчэн гынат, (тидэ пунчал Марий областьысэ совэт-влакын начар пашаштым пэш чын ончыктэн) тидэ пунчал дэнэ кэлшыдэ, тудым илышыш пуртышашым, тугак совэт-влакын массэ пашашт нэргэн ВКП(б) ОК плэнумын пунчалжым шуктымым тӱрлын чараклэн шогэн. Исполком прэдсэдатэльлан шогымо амал дэнэ, ВКП(б) Рӱдӧ Комитэт фэвраль плэнумын пунчалжым да Сталин йолташын ончыктымыжым совэт активыштэ каҥашэн налаш шындышашым лӱмын шуйкалэн. Марий АССР Исполком прэдсэдатэль лиймыжэ годым Пэтров Исполком аппаратыш пурышо тушман-шамычым (Мухиным, Васильэвым, Романовым, Чавайным, Озэровым, Коротковым, молымат) чараш лукмаш, партий дэн калык тушман улмышт сэмын нуныланвыводым ыштышаш олмэш аралэн вэлэ шогэн.

Тидлан лийын, Марий АССР Исполнитэльнэ комитэт прэзидиум И. П Пэтровым Рэспублик Исполком прэдсэдатэль гыч кораҥдэн. Тыгакак И. П. Пэтровым Марий АССР Исполком прэзидиум дэн плэнум члэн гыч луктын да тидэ пунчалым Марий АССР исполкомын чэрэтан сэссийжылан пэҥгыдэмдаш пуаш пунчалын.

И. П. Пэтровым Марий АССР прэдсэдатэль гыч кораҥдымэ дэнэ Исполком прэдсэдатэль паша шуктымым Марий АССР исполком прэдсэдатэльын пэрвой олмэштышыжэ—Бусыгин И. И. йолташ ӱмбак пыштымэ.

Ончыл бригадэ

Параньга МТС ын 14-шэ бригадыжэ ончыл вэрым налын шога. Тидэ бригадын бригадиржэ Воронцов йолташ трактор-влакым кажнэ смэныштэ пашаш кайме дэч ончыч сай ончэн налэш. Тракторист влакат шкэ пашаштым йӧратэн ыштат. Тэвэ Панькова дэнэ Михачова йолташ паша нормым эртак утыж дэнэ тэмэн шогат. Нуно смэныштэ 6-7 гам куралыт.

Афанасьэва.

„Кадрым политик шотышто воспитатлаш, большэвизмым тунэм шуаш, СТАЛИН йолташын шындымэ задачэ—комсомолын тӱҥ задачшэ лийэш“.

(ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III-шо плэнум пунчал гыч):

КОМСОМОЛЛАН КОММУНИСТ-ВЛАК АКТИВНЭ ПОЛШАТ

МОРКО (тэлэфон дэнэ). ВКП(б) райком тӱҥалтыш комсомол организацылаштэ ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III-шо плэнумын пунчалжым лончылымаш пашам шкак вуйлатэн шога. Адак тидэ пашам эртараш партийнэ актив кокла гыч 18 йэҥым ойырэн вэрлашкэ колтымо.

ВКП(б) райком сэкрэтарь Кэдрова йолташ дэн тудым олмэштышыжэ Кужнуров йолташмыт 3 комсомол организацэ гыч налыныт. Нуно тушто ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт плэнумым пунчалжэ-влакым умландарат.

ВКП(б) райком комсомол организацылан отчот дэн сайлымаш эртараш полша

ТОРЙАЛ (тэлэфон дэнэ) Торйал ВКП(б) райком комсомол организацын отчот дэн сайлымаш эртараш, да ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III-шо плэнум пунчал-влакшым комсомолэц-шамыч коклаштэ умландараш коммунист-влакым ойырэн.

Кызыт ВКП(б) райком дэнэ райкомол уло активым тӱҥалтыш комсомол организацылашкэ колтэныт. 17 тӱҥалтыш комсомол организацыштэ закрытый комсомол погынымашэш III-шо плэнумын пунчал влакшым лончылэныт.

ВКП(б) райком сэкрэтарь Мокэйэв йолташ да олмэштышыжэ Вахрамов йолташ шкат 4 тӱҥалтыш комсомол организацыштэ комсомол погынымашым эртараш налыныт.

В. Лазарэв.

ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III-шо плэнумын пунчал-влакшым формальнэ лончылат

12-15 ийунь гыч тӱҥалтыш комсомол организацылаштэ отчот дэн сайлымаш паша тӱҥалэш. Тидэ отчот дэн сайлымэ эртарымаш кажнэ комсомол организацылаштэ ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III-шо плэнумын пунчал-влакшым лончылымаш да кажнэ комсомолэцлан сай умылтарыман ыльэ.

Тугэ гынат, Йошкар-Ола райкомол тидым кӱлэшлан шотлэн огыл. Альэ мартэ 15 тӱҥалтыш комсомол организацыштэ плэнумын пунчал-влакшым лончылымо огыл.

— Мэмнан актив укэ, лончылаш нигӧм колташ,— манын райкомол сэкрэтарь Танаков йолташ шинчылтэш. Актив уло. Танаков йолташ, тый нуным от палэ! Комсомол организацыштэ улшо пропагандист-влак тидэ актив огытыл мо? Танаков йолташ, нуным инструктироватлэн III-шо плэнумын пунчалжэ-влакшым лончылаш колташ шонэн отыл, тый кугу политик пашам изин аклэт.

Адак йужо комсомол организацыштэ лончылымашым шкэ шотышт дэнэ формальнэ гына, нимогай самокритикым шарыдэ эртарэныт.

Тэвэ райкомол пэлэнсэ тӱҥалтыш комсомол организацын погынымашыжым налына.

Тидэ погынымашлан самокритикым шарымэ дэн погынымашын качэствыжэ шотышто вэрласэ организацэ-влаклан примэрым ончыктышаш кӱлэш ыльэ. Но тидэ лийын огыл. Комсомол погынымашыш комсорг Смирнова йолташ (отпускыш каймыж дэнэ) толын огылат, критиковатлаш нигӧм, манын шонэныт. Садлан погынымашым нимогай самокритик дэч посна, вообщэ кутырэн гына эртарэныт.

Вэт райкомолын ситыдымашыжэ йатыр уло. Тэвэ „13 лет октября“ колхоз пэлэнсэ комсомол организацыштэ тэний политучобо ик канат эртаралтын огыл. Комсомол погынымашым 1935 ий гыч эртарымэ огыл. Тыштэ йужо комсомолэц-влак комсомол взносым 1935 ий гыч тӱлэн огытыл. Комсорг укэ. Райкомол ик канат тидэ организацыш мийэнат шогалын огыл. Нужйал комсомол организацыштат политучобо пэш начар шындымэ.

Тидэ ситыдымаш кужэч лэктын шогымыж да кузэ умбакыжэ пытарымэ нэргэн ойлэн огытыл.

П. Щэрбаков.

Конституцо проэктым тунэмына

Марий автоном рэспубликын Конституцо проэктшым мэмнан „Марий“ колхозышто (Параньга р-н) сайэш шотлат.

Кызыт комсомолэц-влак чыла статьяжым с а й ы н умлаш лан лӱмын политзаньатым эртарат.

В. Алэксандров.

Погынымаш йатыр ситыдымашым тӱжвак лукто

10 майыштэ пэлэ кыдэлаш школлан туныктышо-влакым йамдылымэ курс пэлэнсэ комсомол организацыш погынымашыжэ эртыш. Погынымаштэ ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III-шо плэнумын пунчал - влакшым лончылымо. Тидэ погынымаштэ йатыр ситыдымашым тӱжвак лукмо.

Тэвэ налына политик-воспитатэльнэ пашам. Йатыр комсомолэц-влак политучобо дэнэ авалтымэ огытыл. Литэратур отдэльэныштэ тунэмшэ-влаклан политграмот тунэммэ кружокым альатэрганизоватлымэ огыл. Горкомол сэкрэтарь Орликов йолташ тидэ комсомол организацыш чӱчкыдын коштэш гынат комсомол-влакын йодмашлан политграмот тунэммэ кружок организоватлаш шоналтэн огыл. ВКП(б) историй тунэммэ кружокынат ситыдымашыжэ йатыр уло. Иужо комсомолэц-влак (Мансуров, Лэбэдэва, Чэмоданова) политучобыш йамдылалтдэ толыт. Учэбник укэ. Пропагандистлан ВЛКСМ горком сэкрэтарь Орликов йолташ ышта. Но тудо тидэ ситыдымаш-влакыч пытараш ок тыршэ.

Политик - воспитатэльнэ паша начар шындымаш рэвольуционно шижмашын ӱлно улмыжым ончыктэн шога. Литэратур отдэльэныштэ тунэмшэ Йэгошин антисовэт мутым ойлышт коштын. Но тудлан комсомолэц-влак пэҥгыдэ отпорым пуэн огытыл.

Комсомол поручэным шукыжлан пумо огыл. Адак йужыжлан пумо гынат, нунын шуктэн шогымыштым комсорг Антонов йолташ тэргэн шогэн огыл.

Учэбнэ паша эн начар шындымэ. Расписаньэ огэш ышталт. Адак йужо кэчылан ыштат гынат, ик канат ок шукталт. Садлан тунэмшэ влак могай прэдмэт дэнэ йамдылалт толшашым огыт палэ. Тидын дэнак тунэммын качэствыжэ пэш ӱлнӧ. Курс вуйлатышэ Кутэнков йолташ пэҥгыдэ росписаньэ ышташ ок шоналтэ. Прэподаватэль-влак огыт ситэ. Заньатэ чӱчкыдын кӱрлалтэш. Рэспублик ОНО вуйлалтышэ Суворов йолташ нимогай полышым пуэн огэш шого.

Прэныштэ кутырышо-влак тидэ ситыдымашым пытараш трэбоватлышт.

П. В.

Комсомол взнос оксам шкаланжэ кучылтын

Изи-Корамас пэлэ кыдэлаш школ пэлэнсэ комсомол организацын погынымашэ (М о р к о район) ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III шо плэнумын пунчал-влакыштым лончылышт.

Прэныштэ кутырышо-влак комсомол организацын ситыдымашыжым тӱжвак луктыч.

Тэвэ комсорг Краснов йолташ комсомолэц-влак дэч комсомол взносым погэнат райкомолыш сдатлымэ олмэш, шкаланжэ гына кучылтын.

П о л и т ик-воспитатэльнэ пашат пэш начар шындымэ. Кок тылчэ лийэш политучобо эртаралтын огыл.

Иванов.

Отчот дэн сайлымаш эртараш начар йамдылалтыныт

РОНГО (тэлэфон дэнэ) Ронго райкомол отчот дэн сайлымаш эртараш начар йамдылалтын. 6 ийунь мартэ ик тӱҥалтыш комсомол организацыштат ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III шо плэнум пунчал-влакым лончылэн огытыл. ВЛКСМ райкомол сэкрэтарь Сорокин йолташ III-шо плэнумын пунчал-влакшым кажнэ комсомолэцлан умландармашым кӱлэшлан шотлэн огыл.

9 ийуньышто актив погынымаш йамдылалтдэ, самокритик дэч посна эртыш. Райкомол сэкрэтарь Сорокин йолташ шкэ докладыштыжэ райкомолын ситыдымашыжэ нэргэн ик мутымат ыш ойло. Вэт райкомолын пэш шуко ситыдымашыжэ уло. Тэвэ райкомолысо общо отдэлын пашайэҥжэ Пэтухов 480 тэҥгэ казна оксам шкаланжэ кучылтын да комсомол билэтым йомдарэн.

Абаснур комсомол организацэ район кӧргыштӧ эн ончыл организацылан шотлалтын. Но тидэ организацынат шуко ситыдымашыжэ уло. Тылызат пэлэ лийэш политучобо эртаралтын огыл. Политучобыш йамдылалтдэ коштыт.

Комсомолышто шогыдымо рвэзэ-влак коклаштат политик-воспитатэльнэ паша начар шындымэ. 1936-37 ийыштэ улыжат 54 йэҥым гына комсомолыш пуртымо. Нуныланжат (24 йэҥлан) комсомол билэт пумо огыл.

В. Л.

ЙЭРМАКОВ КОМСОМОЛ ПОГЫНЫМАШЫМ КӰРЛЬӦ

ВЛКСМ Торйал райкомышто инструкторлан Йэрмаков йолташ пашам ышта. Райкомол його Йэрмаковлан кугу политик пашам ӱшанэн пуыш. 7 ийуньышто „Чобык“ колхоз пэлэнсэ тӱҥалтыш комсомол погынымашэш ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт III-шо плэнумын пунчалжым лончылаш кӱштэн.

7 ийуньышто Йэрмаков йолташ нимом йамдылалтдэ „Чобык“ колхозысо комсомол организацыш погынымаш эртараш мийыш. Тидэ кэчынак кастэнэ Торйал сэлаш Йошкар - Ола гыч мийшэ артист-влак спэктакльым шындышаш улыт улмаш.

—Тачэ комсомолэц-влак огыт погыно гын, сай лийэш ыльэ,—Йэрмаков „Чобык“ колхозыш кайшыжла шонэн.

Колхозыш мийэн шуат, комсорг Садовинлан комсомолэц-влакым погынымашыш кычкыраш колтыш.

Садовин каймэк жап шукак ыш эртэ. Йэрмаков дэк комсомолка Гусэва йолташ куржын тольо.

—Йэрмаков, айда сэлаш! —шыргыжэш Гусэва.

— Молан? — палдымыла Йэрмаков пэш вашкэ йодо.

—От шинчэ мо? Йошкар-Ола гыч артист-влак тольыныт.

— Кайаш кӱлэш ыльэда, ындэ кас лийэш. Адак комсомол погынымашым эртараш кӱлэш,—куктайа Йэрмаков.

—Погынымашым вэс канат эртарат, плэнумын пунчалжэ ала кушкак ок кай вэт, а артист-влак эрлак вэс вэрыш кайат, — ойла Гусэва.

—Комсомолэц-влак огыт погыно гын, кайаш лийэш, —кэлша Йэрмаков.

Ик мыньар жап гыч Садовин йолташ куржын толын шуо.

—Пашат вара кузэ?

— Чыланат толыт, лач Кырльа гына укэ Тудо ошма шупшыкташ кайэн,— ойла Садовин йолташ.

—Ох, погынымашым эртарашак тӱкна мо вара. Торйал сэлажэ, артист-влакшэ, —вуйжым сакэнда, Йэрмаков шонышат, сэлаш лэктэ да кайыш.

Тыгэ, комсомолэц - влакын погынымашым толмышт дэч ончычак його Йэрмаков дэн Гусэва сэлаш, артист-влак дэкэ чымыш. Йэрмаковлан кӧра, 7 ийуньышто пэш кугу политик паша дэнэ эртарышаш погынымаш кӱрльӧ.

Окмак його Йэрмаковын тыгай сындымэ пашажым Торйал райкомол да тудын сэкрэтарьжэ Эрский йолташ ончалшаш улыт.

Иванов Ваньа.

72

Рвээ талантым пызырышэ тушман кашак дэн нунын подхалимыштым вожгычак тӱжвак лукман

Контррэволюционэр троцкист В. Мухин да моло тушман, буржуазнэ националист кашак марий литэратур пэлэдмым покшым сэмын лывыжтэн шогэныт. Йатыр ий мартэн марий писатэль ушэмым националист Карпов вуйлатэн. Тудын цэльже—возаш тӱҥалшэ-влакым тошкаш, нунылан кушкаш эрыкым пуаш огыл, а буржуазнэ националист кашакын контррэволюцион содэржаньан литэратурыштым утларак да вашкэрак пэчатлаш.

Кузэрак Карпов рвээ талантым пызырэн шогэн? Рвээ писатэль влак дэнэ кыл кучымаш йӧршэш лийын огыл. Нуным писатэль ушэм дэч торэн шогэн. Нунылан возашышт корным ончыктымаш лийын огыл.

Мый 1934 ийыштак сборникым лукташ манын Карповлан оргиналым пуэнам ыльэ. Тудо оргиналым 1936 ий март тылзэ мартэн кийыктэн. Эсогыл Гослитиздат дэнэ договорым ыштымэ дэч варат, лӱмын жапым шуйэн шогэн. Тыгэ тудо мыйын сборник лукшашэм кӱрлаш тыршыш. Тидэ жапыштак националист Н. Мухинын кнагажым пэш вашкэ лукто. Тудын тушман кнагажым моктэн, ончыл мутым возэн. А мыйын сборник нэргэн осалжымат, сайжымат возэн огыл. Мый марий литэратурышто тыгыдэ собствэнник, индивидуализм вашталтарэн возымо „Мэмнан мурына“ дэн „Октябрь“ почэламутым луктын шуэн.

Вэс паша. „Пашаш кушкына“ поэмым 1935 ий шыжым йал гычын писатэль ушэмыш колтышым Карпов дэнэ Сэмьонов тудым ик идалык нарэ пизырэн кийыктышт. Шкэ мийышымат писатэль погынымаш ганьэ лийэ. Тидэ погынымаш—рвээзылан полшымо шот дэнэ лийшаш ыльэ. Но рвээ-влак вэлэ погынышт. Пэл погынымаш эртымэ мӧнгӧ вэлэ Чавайн толын шуо. Но тудо ик мутымат ыш каласэ. Шабдар Осыпшо, Олык Ипай тыштэ нэрыштымат ышт ончыктэ. Тыжэч корангыч. Тыгэ лиймэ мӧнгӧ конкрэтнэ йодышым рэшитлаш ыш лий. Карповын ойжо игылтмэ рэпликыш савырныш, Калашников мокталтэнрак вэлэ кодыш. А Сэмьоновшо молчалин ролым модо.

Шукэртэ огыл „Марий коммун“ газэтын литэратур пӧлка вуйлатышэ Сэмьонов лӱмэш почэламут-влакым колтышым, тудат йомо. Писатэль организацэ гыч нимогай йӱкым огыт пу. Тидэ чылажат илышэ айдэмым, тудын пашашкыжэ чондымын, бӱрократла, тушманла ончымаш дэч моло огыл. Тыдэ рвээ писатэль йолташ влакым тошкымашын ик йыжыҥ улэш. Сэдэ „туз“-влак тышан вэлэ шкэ тушман пашаштым шукташ нэгызлалтын улыт. Сэмьонов папкыжым ончалаш гын, тушто шагал огыл тӱҥалшэ влакын сэрымышт тӱлыжгэн, лывыжгэн кийат.

Критикэ нэргэн. Чын, большэвик критикым поэт, писатьэл-влак огыт йӧратэ. А вот арака чарка нӧлталмэ годым, йышт гына пылышлн каласэт гын, тидэ вара, Олык Ипайлан, Сэмьоновлан да молыланат пэш кэлша. Ты шот дэнак критикэ кайэн шогэн. Пэчать коч ончыкташ тӧчымаш исак лийын гынат, ӱмбач гына ончыкталтын. Тыдым Олык Ипайын возымыжлан Калашниковын, Сэмьоновын критик статьйашт пэш раш каласат. Йоҥлышым йыр пӧртын, мут куктэж лоҥгаш лудшо дэч пэтырэн кодаш тыршымэ вэлэ. Йэшла критиковатлымаш, йарам кугун моктымаш путырак кэлгэ вожым колтэн.

Писатэль ушэм чыла марий литэратурым мэмнан илымэ эпохо трэбытлымэ сэмын вийандаш тыршэн огыл. Сандэнэ йужыжо мондалтын, альэ нуным викак корангдымэ.

Большэвизмым тунэммаш укэ улмо, самокритикэ дэн критикэ йӧршэш укэ улмо марий писатэль ушэмым лавран купыш шупшын пуртыш. Мо кӱлэшыжым писатэль-влак пуэн ышт шукто.

Писатэль организацыштэ самокритикэ дэн критикым вийандаш кӱлэш. Большэвизмым тунэммэ пашам уло вий дэнэ шарэн колтыман. Тугак рвээ писатэль-влакым купташ да кумда массэ дэнэ кылым пэнгыдэмдаш уло вийым пыштыман. Марий литэратурышто тушман Мухин дэн Карповын шакшэ пашаштым йӧршын пытарыман.

Ф. Маслов.

Свердлов ола.

Отличнэ тунэм лэктыч

Куракин кыдалаш школышто тунэмшэ-влак (Параньга район) Бахарэва Н., Сысова В., Москвичова С. испытаньылан сай йамдылалтмэ дэнэ чыла прэдмэт дэнат отличнэ сдатлышт.

В. Алэксандров.

Прэзым сай ончат

„Марий“ колхоз ушкал фэрмыштэ (Параньга район) прэзэ ончышо Антонова Орина дэн Димитрэва Качри прэзэ влакым сай ончэн шогат. Прэзым сайын ончымылан колхоз правлэнье нуным пӧлэклэн.

В. Алэксандров.

Моско оласэ Совэт Двоэрэц (тидэ пӧртлык проэкт партий правитэльствылан пэнгыдэмдаш пумо). Тудын кӱкшытшӧ 420 мэтр кужыт. Тӱньаштэ эн кӱкшӧ двоэрэц лийшаш. (Войшвиллан фотожо).

Кэнгэж каныш годым экскурсийым, походым организоватлэна

ВЛКСМ У-Торйал райком пионьэр моло йочавлаклан кэнгэж каныш годым экскурсийым, походым, тылэч мосым организовайаш йамдылалтэш.

Тэвэ ийуль тылзыштэ Йошкар Ола пионьэр пӧртыш, музэйыш, станцыш тудлэч моло вэрэ экскурсийым, адак Нэмда вӱд дэнэ пуш дэнэ каймэ походым организоватлэна.

Тид дэч посна 150 пионьэрлан район пионьэр лагэр да 7 колхоз пэлэн физкультур площадкэ ышталтэш. Кызыт лагэр почашлан йамдылалтмаш кайа.

Москвин В.

Загайнов Васлий лагэрыштэ кана

Кужмарий пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ Загайнов Васлий пионьэр пачам сай ыштымыжлан да школышто сай тунэмыжлан Ронгго райкомол рэспублик пионьэр лагэрыш канаш колтыш. Кызыт Загайнов Васлий „Таир“ лагэрыштэ кана.

Д. В. М.

Отличнэ сдатлышт

Изи-Корамас пэлэ кыдалаш школышто (Морко район) VII шэ классыштэ тунэмшэ влак Пэтухов И., Иванов В., Йаковлэв Н., Мичурин Н., Краснов В. испытаньым чыла прэдмэт дэнат отличнэ сдатлышт.

В. Иванов.

Партий дэн правитэльствылан таум каласа

„Марий“ колхозын члэнжэ Алэксэйэва Настасийын (Параньга р-н) 7 икшывыжэ уло. Садлан тудлан шукэртэ огыл Совэт правитэльствэ 2 тӱжэм оксам пуэн.

Настасий тыгай кугу полышлан пэш чот куанэн, партий дэн правитэльствылан таум каласа.

В. Алэксандров.

Лагэрыш 100 пионьэр кайа

Мэмнан, Оршанкэ районышто тунэмшэ, пионьэр-влаклан культурно да таза каныным организоватлаш район пионьэр лагэр ышталтэш. Тидэ лагэрыштэ отличнэ тунэмшэ 100 пионьэр канаш тӱҥалшаш. Кызыт тидэ лагэр почаш йамдылалтмаш кайа. Озанлык организацэ да колхоз-влак дэнэ договор ыштэн шуктымо. Оборудоватлаш кӱлэш ӱзгар-влакым налэдаш тӱҥалмэ.

Район лагэр дэч посна колхозлаштэ 17 физкультур площадкэ ышталтэш. „Смэна“ дэн Будьоный лӱм колхозышто ф и з к у л ь т у р площадкым ыштэн шуктымо. Тэдлан посна 16 физкультур площадкэ школлаштэ уло. Нуно чыланат ыштэн, оборудоватлэн шуктымо.

Убрэн дэн Изыгач школышто тунэмшэ-влак турист походыш кайаш йамдылалтыт. Ийуль тылзыштэ нуно Кугу-Какшаныш да йэрыш кайат.

Ийунь тылзыштэ физкультур пайрэм эртаралтэш. Тидэ пайрэмыштэ физкультур дэнэ сорэвнованьэ лийэш.

Но тугэ гынат, ситыдымашат шуко уло. Шуко физкультур площадкылаштэ волэйбол, баскэтбол камэр огэш ситэ. Адак физкультур площадкэ вуйлатышэ-влак дэнэ сэминар эртарымэ огыл. Нуно кузэ физкультур площадкыштэ пашам колтэн шогаш огыт шинчэ. Тидэ пашаштэ районысо физкультур дэн комсомол организацэ-влак могырым полшышаш улыт.

Иванов А.

Отв. рэдактор В. В. ЛАЗАРЭВ.

Упол. Марлита А-48. Тираж 2645 экз. Йошкар-Ола. Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М К“.